

‘Art Amsterdam gaat weer over kunst, en daar ben ik trots op’

Roos van Put | Anneke Oele stopt na zeven jaar als directeur van Art Amsterdam. Toen zij aantrad in 2001 stond ze voor de moeilijke taak om deze kunstbeurs uit het slop te trekken. De beurs kreeg destijds stevast negatieve recensies: bij haar voorganger stond de kwantiteit voorop, kwaliteit was ver te zoeken. Oele is hierover kort en krachtig: “Als je zonder selectie galleries samenbrengt, heb je het niet meer over kunst.”

Bij haar aantreden als directeur van Art Amsterdam, toen nog Kunstrai geheten, snoeide Anneke Oele stevig in het aantal deelnemende galleries. Ze bracht ook het aantal beurszalen waar de beurs plaatsvindt terug van drie naar één. Voor de RAI Amsterdam, haar nieuwe baas, betekende het direct een inkomstenverlies van een slordige 200.000 gulden. Hoe breng je dergelijk nieuws?

“Er zijn wel moeilijke momenten geweest”, vertelt Oele. “Dat waren beslissingen die niet prettig waren, maar ik heb ze gewetensvol genomen. Je weet dat het gevoelig ligt bij galeriehouders, een bijkomende lastige factor was bovendien dat ik die galeriehouders goed kende en op ze gesteld was.” In het vierde jaar schrapte Oele de secties design en toegepaste kunst. Wat was de reden hiervoor? “In die tijd was er niet meer genoeg ruimte voor de internationale galleries die hoog op de verlanglijst stonden. Toen heb ik opnieuw behoorlijk moeten onderhandelen met de directie van de RAI. Je zou wel kunnen zeggen dat ik een lastige verkooptaak had, zowel in de organisatie als naar de galeriehouders. Ook hen moest ik overtuigen van de nieuwe weg die de Kunstrai zou inslaan. Waarbij kwaliteit voortaan weer hoog in het vaandel zou staan.”

NATIONAAL EN INTERNATIONAAL

Van de galleries op Art Amsterdam is inmiddels een kwart afkomstig uit het buitenland. De deelnemende Nederlandse galleries zijn grofweg in drie secties te verdelen. Een klein deel, met name Amsterdamse galleries zoals Diana Stigter, Annet Gelink, Fons Welters, Zinger Presents, Martin van Zomer en Upstream presenteert zich op internationaal prestigieuze beurzen als Art Basel, Frieze,

Art Basel Miami Beach of op belangrijke *sidefairs* zoals Liste (Bazel), Zoo (Londen) en Pulse (Miami). Een ander deel galleries vind je ook op beurzen als de Arco in Madrid, Art Brussels en Preview Berlin en het derde deel manifesteert zich alleen lokaal of nationaal. Zo biedt Art Amsterdam een mooie dwarsdoorsnede van wat Nederland te bieden heeft op het terrein van hedendaagse kunst. Maar hoe verhouden die verschillende segmenten Nederlandse galleries zich op de beurs?

“Ik vind het belangrijk om met deze beurs óók in te zetten op de breedte, met continue die gedachte van kwaliteit in mijn achterhoofd. Maar het is een moeilijk evenwicht. Voor galleries is hun reputatie van levensbelang. Ik kan me voorstellen dat een internationaal opererende galerie denkt dat het niet goed is voor zijn status, om op een beurs als Art Amsterdam met heel andersoortige galleries te staan. Tegelijkertijd merk ik dat in de galeriewereld groepjes bestaan, die niet altijd goed weten wat de ander brengt. Dat vind ik ontzettend jammer. Je hebt kwaliteit op verschillende niveaus. Ik heb zelf tien jaar lang een galerie gehad en ik ben gestopt toen ik me realiseerde dat ik niet de financiële middelen had om internationaal te gaan. Maar dat internationale perspectief hoeft niet alleen maar te betekenen dat je deelneemt aan prestigieuze beurzen in een ander land. Je kunt je als galerie op verschillende manieren bewegen op het internationale vlak. Neem bijvoorbeeld Galerie Nouvelles Images uit Den Haag, die in Indonesië een *artist's residence* heeft opgezet. Zoiets kan ook.”

TIJDELIJK MUSEUM AMSTERDAM

Art Amsterdam is inmiddels uitgegroeid tot een succes. Ieder jaar bezoeken gemiddeld 15.000 mensen de beurs, met in 2005 een

uitschieter van maar liefst 20.000 bezoekers. “Dat was het leukste jaar. Niet alleen vanwege die bezoekersaantallen. In 2005 stónd de beurs echt. Toen waren alle kranten om, de recensies lovend, deelnemers tevreden, verkoopcijfers prima. Het was zes dagen feest en dat is echt niet ieder jaar zo. Belangrijk was dat toen ook het weer meezat! Vorig jaar was het stralend zomerweer, toen baalde ik echt enorm.”

Enkele jaren geleden introduceerde Anneke Oele het Tijdelijk Museum Amsterdam. Zij deed dit in samenwerking met Annelys de Vet, hoofd vormgeving van het Sandberg Instituut. Oele vroeg haar een vorm te bedenken, het project te organiseren en te coördineren. Oele wilde de beurs verder ontwikkelen zonder het volume te vergroten en De Vet kwam op het idee van Tijdelijk Museum Amsterdam: een parallelprogramma dat de verbindende schakel vormt tussen de verschillende Amsterdamse instellingen voor hedendaagse kunst. Het betekende een artistiek inhoudelijke en boeiende uitbreiding voor de beurs.

“Toen ik zo bezig was met Art Amsterdam kreeg ik soms weer dat galeriegevoel: je alleen maar bewegen in een bepaalde ruimte. Ik wilde meer en dat werd het Tijdelijk Museum Amsterdam. Dit jaar krijgt het programma hiervan vorm en inhoud in samenwerking met studenten van het Sandberg Instituut. Bovendien doet het Stedelijk Museum dit jaar mee, waardoor Art Amsterdam nog meer Amsterdam wordt. Ik zou nog wel kunnen doorgaan hoor, nog meer uitbreiden naar de stad toe.”

VIP-PROGRAMMA

Bij buitenlandse beurzen is het heel gebruikelijk dat de organisatie verzamelaars

Interview

Foto: Mylène Siegers

zo'n programma op te zetten. Ik zie het namelijk ook als een marketinginstrument: als beurs en als stad Amsterdam kun je jezelf er heel goed mee profileren. Maar in de gemeenteraad werden er vragen over gesteld, waarom wij rijke mensen uitnodigden? Of die dat allemaal niet zelf konden betalen? De galeriehouders betalen overigens best een fors bedrag om op Art Amsterdam te staan, 150 euro per vierkante meter. Maar andere beurzen in het buitenland, waar wel VIP-programma's zijn, kosten veel meer. Als ik tegen Nederlandse galeriehouders zeg dat de huurprijs per vierkante meter dan maar omhoog moet, is dat ook weer niet de bedoeling.”

ALLES GEREALISEERD

Waarom stopt Anneke Oele eigenlijk als directeur? “Alles wat ik in me heb, heb ik gegeven. Ik stop omdat ik alles gerealiseerd heb wat ik zeven jaar geleden voor ogen had. De dingen die ik zojuist noemde, het opzetten van een VIP-programma bijvoorbeeld, geldbronnen daarvoor aanboren, is een mooie taak voor mijn opvolger of opvolgster. De volgende stap, Art Amsterdam nog internationaler maken dan nu, is geen gemakkelijke taak maar wel een uitdaging.

Ik heb Art Amsterdam naar een punt gebracht waarover ik heel tevreden ben. Het is een nette dame. Maar er moet wel weer een nieuwe stap gezet worden en ik vind het heel goed om plaats te maken voor een ander. Niets zo vervelend als mensen zeggen: ‘Is die nóg niet weg?’ Er zijn voorbeelden, dat ik zelf wel eens over een ander denk: ‘Ga toch eens wat anders doen!’ Ik heb nu nog niks nieuws, wel ideeën natuurlijk. Ik ben kunsthistoricus en zie mezelf wel weer schrijven – daar kom je in zo'n baan als directeur van Art Amsterdam echt niet meer aan toe. Misschien steek ik ook mijn licht op bij de beursorganisatie die vorig jaar in Bazel veertig solo's bracht. Zo'n beurs zou ik ook wel kunnen organiseren, of een museum leiden. Eerlijk gezegd weet ik het nog niet. Voor nu ga ik genieten van mijn laatste Art Amsterdam. Ik heb het voor elkaar dat alle galleries maar liefst vijftig vierkante meter van hun stand besteden aan één kunstenaar. Solo's. Dat is uniek in de geschiedenis van Art Amsterdam. Ik ben er ontzettend trots op.”

Anneke Oele is sinds 2001 directeur van Art Amsterdam, de belangrijkste Nederlandse beurs voor moderne en hedendaagse kunst die dit jaar voor de vijftiende keer wordt georganiseerd. Daarvoor was zij onder meer galeriehoudster, van Galerie Oele aan de Amsterdamse Lijnbaansgracht, en conservator van het Gemeentemuseum Arnhem.

Art Amsterdam, 13 t/m 17 mei 2009, RAI, Europaplein, Amsterdam, www.artamsterdam.nl

uitnodigt. Dit houdt overigens niet in dat zo'n persoon alleen maar een uitnodiging in de brievenbus krijgt. Het is heel normaal dat bijvoorbeeld vliegtickets en het verblijf in een vijfsterrenhotel worden vergoed. Bovendien wordt een zo'n verzamelaar getraakteerd op stijlvolle diners, waar galeriehouders, museumdirecteuren, kunstenaars en andere verzamelaars aanwezig zijn. Kortom, ze worden enorm gefêteerd. Het resultaat van die

inspanningen is dat dergelijke verzamelaars kunst aankopen voor hun collectie. Zo'n VIP-programma voor vermogende (inter)nationale verzamelaars heeft Art Amsterdam niet. Waarom eigenlijk niet? “Ik zou dolgraag een VIP-programma willen, maar ik heb binnen de begroting geen budget en geen personeel. Het is binnen de Art Amsterdam een onontgonnen gebied. Vorig jaar hebben we subsidie aangevraagd om